

21.<http://www.ruscenter.ru>

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI

OLIV VA ORTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI

TOSHKENT DAVLAT SHARQSHUNOSLIK UNIVERSITETI

7. O'quv dasturi "Turk filologiyasi" kafedrasida ishlab chiqilgan va 20 ___ -
yil "___" ___ dagi "___"-sonli bayonomasi bilan ma'qullangan.
- O'quv dasturi Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti Kengashining
20 ___ -yil "___" ___ dagi "___"-sonli bayoni bilan tasdiqlangan.
Taşkent Devlet Şarkşinasılık Üniversitesi "Türk filologisi" bölümü tarafından
hazırlanmış ve onaylanmıştır.
8. Ders / modülden sorumlu:
İnamova X. – Tashkent Devlet Şarqşinasılık Üniversitesi "Türk filolojisi"
bölməni, dots., PhD
9. Hakemler:
Sodiqov K. - TDŞU, "Klasik Filoloji" Bölümü Profesörü, Dr.
Xolmonova Z. – TaşDÖDEÜ "Dilbilimi Teorisi" Bölümü Başkanı, Profesör, Dr.

O'RGANILA YOTGAN MAMLAKATDA TIL VAZIVATI VA SIYOSATI
(TURK)

FANINING O'QUV DASTURI

- Bilim sohasi: 200000 – San'at va gumanitar fanlar
- Ta'lim sohasi: 230000 – Tillar
- Mutaxassislik: 70230101 - Lingvistika (sharq tillari bo'yicha)

	<ul style="list-style-type: none"> dersler; interaktif vaka çalışmaları; gruplarla çalışmak; sunum yapmak; bireysel projeler; Takım çalışması ve savunuculuk projeleri
5.	<p style="text-align: center;">VII.Kredit alma şartları:</p> <p>Günlük, ara kontrol formalarında görev ve ödevlerin tamamlanması, final kontrol üzerrine yazılı çalışmalarda başarılı bir şekilde sunulması.</p>
6.	<p style="text-align: center;">Temel Kaynaklar</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Dil ve Toplum. Kamile İmer. Ankara: 1990 2. Toplum Dilbilimi. Gürçan Çolak. İstanbul: 2019 3. Çağdaş Türk Dili. Süer Eker. Grafiker yayınları 4. Her Yönüyle Dil. Doğan Aksan. TDK yayınları
	<p style="text-align: center;">Yardımcı kaynaklar:</p> <ol style="list-style-type: none"> 5. Мирзиёев Ш.М. Танкидий таҳтил, катъий тартиб-интизом ва шахсий жавобгарлик – ҳар бир раҳбар фадлиятининг кундалик коидаси бўлиши керак – Т.: „Ўзбекистон”, 2017. 6. Мирзиёев Ш.М. Эркин ва фаровон, демократик Ўзбекистон давлатини биргаликда барто этамиз. (Мы все вместе построим свободное, демократическое и процветающее государство Узбекистан).– Т.: „Ўзбекистон”, 2016.–566. 7. Миризиев Ш.М. Конун устуворилиги ва инсон манфаатларини таъминлаш – юрг тараккиёти ва халқ фаровонлигининг гарови. (Обеспечение верховенства закона и интересов человека – гарантия развития и благополучия народа). – Т.: „Ўзбекистон”, 2017. – 48 б. 8. Миризиев Ш.М. Буюк келакатимизни мард ва олийкитоб ҳалқимиз билан курамиз. – Т.: „Ўзбекистон”, 2017. – 488 б. 9. Большой энциклопедический словарь. Языкознание. /Под ред. В.Н.Яриевой. М., 1990. 10. Türkiye Türkçesi Grameri. Zeynep Korkmaz. TDK yayınları 11. Söz Varlığı Yazım Anlatım Açısından Türkçedeki Gelişmeler. Hamza Zulfikar, TDK yayınları

İnternet kaynakları

- 12.<http://www.rsl.ru>
- 13.<http://www.msu.ru>
- 14.<http://www.nlt.ru>
- 15.http://el.tfi.uz/pdf/emcoeq22_uzk.pdf
- 16.http://el.tfi.uz/pdf/emcoeq22_uzl.pdf
- 17.<http://www.ziyonet.uz>
- 18.<http://www.lib.ru>
- 19.<http://www.philology.ru>
- 20.<http://www.litcatalog.al.ru>

<p>sorunları konulu dersin, amaçları ve görevini tartışma yaparak sonuçlama.</p> <p>III. Uygulamalı ders talmadları ve tavsiyeleri</p> <p>Uygulamalı ders için aşağıdaki konular önerilir:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Konuya giriş 2. Türkiye'de konuşulan diller 3. Atatürk ve Türk Dili 4. Dil Tırleri. 5. Toplumsal Katmanlara Göre Dil Kullanımı ve Toplumdilbilim Kuramları 6. Toplumdilbilim Açıından "Dil" ve "Dil Türleri" Kavramları Üzerine 7. Toplumdilbilime Genel Bir Bakış 8. Dil İlişkileri ve Türkçenin Dünya Dillerine Etkisi 9. Anadolu Ağızlarının Sınıflandırma Çalışmaları 10. Dil İlişkileri (Language Contact) 11. Türkiye'de Dil Politikası ve Türk Dil Kurumu 12. Türkiye'de Basın/Gazete Tırleri 13. Türkiye'de Radyo ve Televizyon 14. Türkiye'de Eğitim Sistemi ve Eğitim Seviyesi 15. Devletin Kültür Siyaseti <p>Uygulamalı dersler, multimedya cihazlarıyla donatılmış bir oditoryumda akademik grup başına bir profesör tarafından yapılmalıdır. Dersler, uygun pedagojik ve bilgi teknolojileri kullanılarak aktif ve etkileşimsel bir şekilde yürütülmelidir.</p> <p>IV. Bağımsız çalışma</p> <p>Bağımsız çalışma için önerilen konular:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Türkienen lengüstik haritesi: boylar ve onların konusu diller. 2. Selçuklular ve Osmanlılar döneminde dil politikası. 3. Türk ağızlarının morfolojik olarak karşılaştırılması ve aralarındaki belirli özelliklerin belirlenmesi. 4. Türkiye'de konuşulan diller. 5. Türkçenin gelişmesi ve yabancı diller etkisi. 7. Atatürk ve dil politikası. <p>Öğrenciler, bağımsız olarak hazırlayacak konularda bir makale hazırlamaya ve sunmaya teşvik edilir.</p> <p>V. Öğrenme Çıktıları / Mesleki Yeterlilikler</p> <p>Yüksek lisans mezunu şunları bilmeliidir:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ağzılar, ağızlar, ağızibilimin temel kavramları, Türk ağızibilimi tarihi, yol gösterici ilkeler hakkında <i>bilgi edinmesi</i>(bilgi); • Türk lehçelerinin temel fonetik, morfolojik ve sözlük özelliklerini bilir ve kullanır; (becerii) <ul style="list-style-type: none"> • dialektik metinleri analiz etme, metnin dialektolojik özelliklerini belirleme ve tanımlama becerisine sahip olur. (yasif) <p>VI. Eğitim teknolojileri ve yöntemleri:</p>			
Ders / modül kodu OMTV104	Öğrenim yılı 2021-2022	Dönem 2	ECTS - Kredi 4
Ders/modültürü Zorunlu	Öğrenim Dili Özbekçe/ Türkçe	Haftalık saat 4	
1. ÖĞRENNİLEN ÜLKEDİ DİL VA DİL POLİTİKASI (TÜRKİYE TÜRKÇESİ)	Sınıf dersleri (saat)	Bağımsız çalışma (saat)	Toplam (saat)
2.	60	60	120

I. Dersin İçeriği	Fen öğretiminin amacı, Türkiye'de Toplumsal dilbilimin teorik sorunlarını incelemektir. Teorik ve uygulamalı derslerde yüksek lisans öğrencileri dil politikası, çokdillilik, bilingvizm, kodlar ve türleri, dialektiler ve lehçeler, edebi dilden farklılıklar, özellikleri, Türk dilinin ağız sözlüğü, sözlü konuşma ve kurgudaki rolleri hakkında bilgi edinirler. Aynı zamanda, uygulamalı eğitim sırasında teorik sorunlarını rolünü, eserdeki üslup işlevlerini, ulusal rengin yaratılmasındaki rollerinin önemini anlayacaklardır. Bilimin görevi, Türk dilbilgisi teorik sorunların dijibligi yüksek lisans öğrencilerine anlatım araçlarından biri olduğunu ve dil politikası, çokdillilik, bilingvizm, kodlar ve türleri, dialektiler ve lehçeler, edebi dilden farklılıklar, özellikleri, tanıtmak ve öğretmektedir. Türk dilinin teorik sorunlarını önemsiyor, küçük detaylara kadar inceleyerek anlatmak, herhangi bir tartışmalarda öğrencinin kendi bakış açısını belirtebilmektedir.
II. Ana teorik kısım (dersler)	

III.I. Dersler aşağıdaki konular içerebilir:

Konu 1. Konuya giriş

"Öğrenilen ülkede dil va dil politikası" konusu ve anaçları. "Öğrenilen ülkede dil va dil politikası" kavramının dar ve geniş anlamları. Toplumbiliminin art zamanlı ve eş zamanlı böltümleri.

Türkiye'de konuşulan dilleri dünya dillerine konusunda kapsamlı çalışmalarla yer veren ethnologue.com'un Türkiye raporuna göre Türkiye'de Türkçe'yle birlikte 36 dil konuşuluyor. Ancak Ethnologue'un rakamları da birçoく dil için eski. Coğu 1980'lere ya da 1990'lara ait. Bu durum, Türkiye'nin dilleri için de güncel çalışmalara ölütmektedir.

Konu 2. Türkiye'de konuşulan diller

Türkiye'de konuşulan dilleri dünya dillerine konusunda kapsamlı çalışmalarla yer veren ethnologue.com'un Türkiye raporuna göre Türkiye'de Türkçe'yle birlikte 36 dil konuşuluyor. Ancak Ethnologue'un rakamları da birçoく dil için eski. Coğu 1980'lere ya da 1990'lara ait. Bu durum, Türkiye'nin dilleri için de güncel çalışmalara ölütmektedir.

Konu 3. Atatürk ve türk dili

Atatürkün Osmanlı İmparatorluğu'nun enkazı içinde çöküp çöktüğü Türk unsuru ile kurmuş olduğu Türkiye Cumhuriyetinde tutduğu yeri ve rôleyi. Mustafa

Kemal Atatürk ve dil inşikabı. Atatürk'ün dil inşikabı için öngördüğü esaslar.

Konu 4. Dil Türleri

Ölçünlü dil (standart dil). Bölgesel türler (diyalektler), Toplumsal türler (sosyolektler) İşlevsel türler (en kucuk tür birimler) dil olgusunun çok fazla biçimde çeşitliine deşinerek genel olarak doğal ve yapay diller ayrılmıştır (tercih etmiş) Ağasapan dilin alt sistemi olarak nitelendiği dil türlerini sinyolekt, diyalekt ve idyolekt olarak belirtir

Konu 5. Toplumsal katmanlara göre dil kullanımını ve toplumdibilim kuramları

Eksiklik kuramı. Bu kuramın yaratıcısı, Halk Dil - Kurallı Dil. Dar Kod - Geniş Kod. İste toplumdibilimsel kodlar, eksiklik kuramı çerçevesinde dar kod (ing. restricted code) ve geniş kod (ing. elaborated code) olarak ele alınır incelenmektedir.

Konu 6. Toplumdibilim Açısından "Dil" ve "Dil Türleri" "Kavramları Üzerine"

Dil ile toplum arasındaki bağlantı. Dildeki değişkenlik olgusu. Değişkenliğin dillerin tümünde bulunduğu artık tartışılmaz bir gerçek olarak kabul edilmektedir. Toplumsal dil türleri. Bölgesel dil türleri. Topluma kullanılan dil türlerinden birinin seçimi; bu türün kodlaşılması, İşlevinin genişletilmesi, toplumca benimsenmesi.

Konu 7. Toplumdibilime Genel Bir Bakış

Dil ve cinsiyet. Kadın ve erkeğin konuşduğu dili şekillendiren cinsiyet kavramı. Yaşşa göre dil. Dil ve yaşkavramları byolojik temeller. Bireysel ve toplumsal olarak, insanların yaşlanmaya devadıklarını,

Konu 8. Dil İlişkileri ve Türkçe'nin Dünya Dillerine Etkisi

Dil ilişkileri : insan toplumlarının yaşama tarzı ve bilgi birikimi. Bilgi ödünclemesi. Özenti ödünclemesi. Söz varlığı ödünclemesi. Dilbilgisi ödünclemesi. Günümüz turkishi ve dil ilişkileri konusunda.

Konu 9. Anadolu Ağzıların Sunulandırma Çalışmaları

Anadolu ağzları üzerinde yapılan araştırmalar. Anadolu ağzıların sınıflandırılması. Doğu grubu ağzları gizli bölgelerinin sınırları ve diyalektolojik durumu. Batı grubu ağzları. Ağz bölgelerinin sınırları ve diyalektolojik durumu.

Konu 10. : Dil İlişkileri (Language Contact)
Çokdilliilik (Multilingualism). İkdilliilik (Bilingualism). Türkiye de kişiselinkomuşkarımlarınadillerinoranı. İkideğşikelilik (Diglossia). Diglossia (ikideğşikelilik) kavramı dili kavramıyla karşıtılırmakta

Konu 11. Türkiye'de Dil Politikası ve Türk Dil Kurumu
Türk Dil Kurumu ve onun Atatürk'ün talimatıyla kuruluşu. Türk Dil Kurumu başlangıçtan beri çalışmalarını iki ana eksen üzerinde yürütür. Türk dili üzerinde araştırmalar yapmak, yaptırmak. Türk dilinin güncel sorunlarıyla ilgilenerek çözüm yolları bulmak. Bilim Kurulu Çalışma Usul ve Esaslarına ilişkin Yöntemler.

Konu 12. Türkiye'de Basın-Gazete Türleri
Gazete ve gazetenin özellikleri. İçeriklerine göre gazeteler. Fikirgazeteciliği. Kitlegazeteciliği. Yayınsürelerine göre gazeteler. Dağıtım alanları. Ağzırgazeteler. İlgilanınları göre gazeteler. Ebatlırmagazeteler.

Konu 13. Türkiye'de Radyo ve Televizyon
Türkiye Radyo Televizyon Kurumu (TRT), devlet adına radyo ve televizyon yayınlarını gerçekleştirme. Türkiye Radyo ve Televizyon Kanunu yeniden düzenlenmesi. Kamu yayıcılığı sorumluluğu ile hareket eden TRT, ülkenin kültür, sanat ve eğitimine önemli destek sağlarken, anında ve güvenilir haberçiliğin adresi. Farklı dillerde yaptığı uluslararası yayınlarıyla da Türkiye'ni güçlendirme, sesini tüm dünyaya yansıtma devam etmesi.

Konu 14. Türkiye'de Eğitim Sistemi ve Eğitim Seviyesi

Türkiyede eğitim politikası, özellikle iki ana sorun üzerinde durması. *Ekonominik amaç*: İnsangücü kaynaklarını kalkınmanın erkeklerine göre geliştirme. Yetişmiş insangücüünün sayı ve kalite yetersizliğinin ve yurt yüzeyindeki sektörler arasında dağılmış dengesizliğinin azaltılması. *Sosyal amaç*: Eğitimde büyük rol oynayan sosyal ve coğrafi engellerin kaldırılması.

Konu 15. Devletin Kültür Siyaseti

Atatürk döneminde devletin sürekli bir kültür siyaseti. Türk Dil ve Tarih Kurumlarının devletleştirilmesi de, iktidarın el değiştirmesyle birlikte değişsecek kültür siyasetleri tercihi kesinleşmesi. Sinema. Tiyatro.

Uzmanlık alanının teorik soruları konulu dersin, amaçları ve görevi bakımından tekrar. Görüş alış verişinde bulunma. Uzmanlık alanının teorik